

ויחי (245)

פרשה זו סתומה!

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה (מז, כח)
 למה פרשה זו סתומה? לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו, נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד, שהתחילו לשעבדם. (רש"י בראשית רבה). לכאורה, אם אין הפסק בין הפרשיות (שזו הכוונה ב"פרשה סתומה"), מנין לו לרש"י שיש כאן פרשה נפרדת כלל? כך הקשה הרא"ם. יש לתרץ, בסוף הפרשה הקודמת, נאמר "ויפרו וירבו מאוד".

אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי (מח.כב)
 התרגום פירש ש"חרבי ובקשתי" היינו "צלותי ובעותי", וכן הוא בגמרא (ב"ב כגג:): חרב זו תפילה, קשתי זו בקשה.

וביאר ה"משך חכמה" "בחרבי", "צלותי", אלו התפילות הקבועות שתיקנו אנשי כנסת הגדולה. כי כשם שחרב עיקר כוחה תלוי בחידוד הלהב שבה מינה ובה, כן התפילות הקבועות מתקבלות וכוחם רב גם בלא כוונה, שהרי הכוונה מעכבת רק בברכת אבות, אבל שאר ברכות מתקבלות גם ללא כוונה. וקשת היא בקשה, כמו החץ היוצא מהקשת, שבעצמו אינו מזיק רק כפי הכח היורה, כן הבקשות של כל אחד, צריך שישים נפשו בכפו ולכוון כוונה גדולה בתפילתו, כי הבקשות מתקבלות רק כפי גודל הכוונה שמכוון בהן.

ועל פי דרכו נראה להוסיף, שבאמת גם החרב אין בכוחה להשחית מעצמה כלום, שהרי סכין חד בודקים אבישורא ואטופרא, ואינו מזיק, כי עכ"פ צריך קצת לחץ מלבד חידוד החרב עצמה, ונראה שזהו רמז למה שכתב רבי חיים מבריסק זצ"ל, שישנה כוונה המעכבת בכל התפילה, והיא: לכוון שעומד לפני המלך, ובלעדיה אינו יוצא ידי חובת תפילה כלל. זוהי א"כ, הכוונה בכך שהתפילה דומה לחרב, שהחרב עיקר כוחה מחמת חידודה, ועם כל זאת צריך קצת לחץ וכח של הלוחם המחזיק בחרב.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "תפארת שמשון"

ויתחזק ישראל וישב על המטה (מח.ב)

יש רמז מה שכתוב בגמרא (נדרים לט:): אמר ר' אחא בר חנינא כל המבקר חולה נוטל א' משישים מחוליו, ובבן גילו דוקא. והנה ידוע שיוסף היה בר מזלו של יעקב, שכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, ולכן כשבא יוסף לבקר יעקב נטל א' משישים בחוליו, ולכן נתחזק יעקב וישב על המטה. כי הוקל מעליו החולי קצת. והרמז בפסוק "המטה", גמטריא נ"ט, כלומר על שניטל ממנו חלק א' מס' ולא נשאר כי אם נ"ט חלקים כמנין "המטה", ולכן: "ויתחזק ישראל וישב על המטה".

מטעמי שולחן שבת

ישמח במעלת חברו

ויברכם ביום ההוא לאמור בך בך ישראל לאמר ישמך אלוקים באפריים וכמנשה וישם את אפריים לפני מנשה (מח.כ)

יש להבין, מה מיוחד כל כך בברכת מנשה ואפריים, עד שאמר יעקב אבינו, שהבא לברך את בניו, יברכם ויאמר,

וידוע מה שאמרו חז"ל שהריבוי התחיל רק כאשר החלו המצריים לשעבד את בני ישראל, כמו שנאמר "וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ". ומבואר במדרש שהשעבוד לא התחיל רק לאחר מיתת יעקב. ומעתה קשה מדוע נאמר "ויפרו וירבו מאוד", עוד לפני מיתת יעקב? בהכרח עלינו לומר את הכלל הידוע של "אין מוקדם ומאוחר בתורה", ואכן בפועל היה הריבוי רק לאחר מיתת יעקב ותחילת השעבוד. אולם על כך יקשה שהרי בפרשה אחת אין אומרים כלל זה, רק בשתי פרשיות? אלא בודאי ש"ויגש" ו"ויחי" הן שתי פרשיות, אף שאין ביניהן הפסק. מעתה יפה הקשה רש"י: "למה פרשה זו סתומה, ואין בה הפסק"

כמוצא שלל רב בשם "בכור שור"

"מצאתי" חן בעיניך, בשעת הנסיון

אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ורחמים אל נא תקברני במצרים. (מז.כט)

הקשה בספר "תכלת מרדכי", מדוע נאמר "מצאתי" בלשון עבר, לכאורה היה לו לומר: אם "אמצא" חן או אם "אמצא" אני חן בעיניך? ותירץ, שכאשר היה יוסף בניסיון הגדול עם אשת פוטיפר, צייר לעצמו את דמות דיוקנו של אביו, ועל ידי כך ניצל מן החטא, על זה אמר לו יעקב: הרי אני, באותה שעת הניסיון מצאתי חן בעיניך, אם כן בעד זה מבקש אני ממך שתכיר לי טובה ותקבור אותי במערת המכפלה. וה"צפנת פענח" מוסיף, שיעקב בהמשך דבריו אמר לו דבר נוסף: אל תחשוב שעמדת בניסיון בזכות עצמך, בזכות 'הכוחי ועוצם ידי', לא, עמדת בניסיון אך ורק עקב היותך מיוצאי ירכי, והרי הובטחתי על ידי הקב"ה שתהא מטתי שלמה.

זהו שאמר יעקב "שים נא ידך" את "כוחי ועוצם ידי", "תחת ירכי", עליך להכיר שהצלתך באה לך בזכות היותך אחד מיוצאי ירכי. ממילא אל לך להחזיק טובה לעצמך אלא לי, וכגמול על כך, קבור אותי בארץ ישראל.

ספר "ומתוך האור"

"יִשְׁמַךְ אֱלֹדָקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה"? יש לבאר, יש לאדם קושי גדול לראות חבירו השווה לו, מצליח יותר ממנו ועולה לגדולה, ובפרט קשה הדבר לאח גדול הרואה את אחיו הצעיר מצליח יותר ממנו, וכמו שרואים, שקין הרג את הבל אחיו משום שקינא בו. ואילו מנשה, על אף שהיה אחיו הגדול של אפרים לא קינא בו, וקיבל באהבה את העובדה שאפרים ראוי לברכה יותר ממנו, כשיעקב שם את ימינו על ראשו. לכן נשארה לדורות הברכה **"יִשְׁמַךְ אֱלֹדָקִים כְּאֶפְרַיִם וְכַמְנַשֶּׁה"**, שיזכו הדורות הבאים ללמוד ממעשיהם של אפרים ומנשה, ותשרור אהבה ואחוה בין האחים, ללא קינאה ותחרות. *להתענג בתענוגים*

"פִּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר", ולא על דאגת המחור **וְיִכְרַכֶּם פִּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר**. (מ.ח.כ.)

תיבת **"לְאִמּוֹר"** היא כשפת יתר, ויש לומר שבירך אותם שיזכו למידת הבטחון, שלעולם לא תהיה להם דאגת המחור. וזהו: **"פִּיּוֹם הַהוּא לְאִמּוֹר"**, שיאמרו וידברו רק מה שביום ההוא, אותו יום, אבל לא מה שביום המחור. וכן יש לפרש הפסוק: **"וְאִתְחַנַּן אֶל ה' בַּעַת הַהִיא לְאִמּוֹר"** (דברים ג. כג), שראוי לאדם לבקש מה' שיזכה למדת הבטחון, שאפילו בעת ורגע פרטי מהיום ג"כ לא ידאג, אלא רק בבחינת **"דבר יום ביומו"**

ספר "עלים לתרופה"

שְׁמַעוֹן וְלֵוִי אֲחִים כְּלִי חָמֶס מְכַרְתִּיהֶם. (מ.ט. ה.)

במד"ש (ב"ר צ.ט. ו): אחים הייתם בדינה ולא אחים ליוסף שמכרתם אותו. מבאר הכלי יקר, התחיל בשבחים שנאמר (לעיל לד.כח): **"וַיִּקְחוּ שְׁמַעוֹן וְלֵוִי אֲחֵי דִינָה"**, ופירש רש"י שם, שלפי שמסרו עצמם עליה נקראו אחי דינה. וזה באמת שבח שנכנסו בעובי הקורה בעבור אחותם, אך לא יפה עשו כשגזלו כל העיר, כי אין זה כלי חמס שהרי במעשה זה לא הגבירו את הנקמה על ביזוי אחותם. בגלות מצרים נאמר (תנא דבי אליהו פכ"ג): נתקבצו כולם וישבו יחד, משום שהיו כולם באגודה אחת, וכרתו ברית שיעשו גמילות חסדים זה עם זה. וזה היה התיקון לעוון מכירת יוסף, כשלא היו באחוה.

ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

למה דוקא אצל יששכר נאמר: "וַיְהִי לְמַס עֶבֶד" **"וַיְהִי לְמַס עֶבֶד"** (מ.ט. טו.)

יש לבאר על פי הגמרא (מגילה ג.) שהאותיות מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים, שעל פי דרך הטבע היו צריכים ליפול, ורק בנס נשארו. לכן אצל יששכר נרמז ענין זה **"וַיְהִי לְמַס עֶבֶד"**, שכן זהו המצב של תלמידי חכמים, שאף אם בדרך הטבע צריכים ליפול, בנס הם עומדים וקיימים לעולם.

ספר "לתתך עליון"

הלכה: תערובת מעות חולין במעות צדקה

כתב השו"ע (יו"ד סי' רנ"ט ס"ה): והוא מסופק אם הם של צדקה, חייב ליתן אותם לצדקה. כתב הפסקים ותשובות (אות יג): ולענין אם נתערבו לו מעות צדקה במעות שלו ואינו יודע כמה מהם של צדקה וכמה שלו, בזה כתבו הפוסקים שאינו צריך להחמיר מחמת ספק, אלא דין הצדקה כמו שאר ממון של הדיוט, וממילא אינו צריך לתת לצדקה רק מה שודאי היה של צדקה. אולם אם נתערבו בפשיעה ונעלם ממנו כמה הם, חייב לצאת ידי שמים ולתת לצדקה כל כך עד שלא יהיה לו שום ספק.

ספר "פסקים ותשובות"

פתגם: אל תתן לי עצות, אנשים יודעים לטעות בלי עזרה. *ספר "שמחלה"*

תקירה: רוב: שלושה צדדים: דינו כודאי, או כספק, או מדרגה ממוצעת ביניהם. כגון רוב חנויות מוכרות בשר שחוטתה, שמותר לאכול בשר שנמצא בשוק, האם נחשב שהבשר בוודאי שחוט, או שהוא עדיין ספק ורק התורה התירה לאוכלו, או שנחשב יותר מספק אך עדיין אינו כודאי. (שיטה מקובצת ב"מ ו' ד"ה ועי"ל: ספק. תוס' המובא בפלטי סג.א ד"ה ונראה: ודאי. קונטרסי שיעורים ב"מ ח.ג. ד"ה ובשו"ת: מדרגה ממוצעת). *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: יום הולדת: רב ידוע הגיע לגיל שיבה וביקשו מקורביו ואוהביו לערוך לו חגיגת יובל מפוארת. אך הלה התנגד נמרצות ואמר: לא מצינו בשום מקום בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה שיהיו ישראל חוגגים יום הולדת, מלבד פרעה מלך מצרים, שעליו מסופר בפרשת וישב: ויהי ביום השלישי יום הולדת פרעה ועשה משתה לכל עבדיו. והנה כאן מתגלה לפנינו הבדל יסודי בין ישראל לעמים. יהודי שמלאה עוד שנה לחיוב, הוא עושה חשבון נפש עם עצמו, ואילו פרעה הגוי עושה חשבון נפש עם זולתו: את שר המשקים הוא משיב על כנו ואת שר האופים הוא תולה.

ספר "חד וחלק" חלק ג' (דף קכט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זוירא, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא. סשא בנימין בן קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, רבקה בת ליוה, ריש'רד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, יעקב בן אסתר, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה. זרע של קיימא לבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr